

Material informacyjny dla rodziców dzieci w wieku szkolnym (II etap edukacji - kl. IV-VIII)

Specyficzne trudności w nauce - dysleksja rozwojowa (diagnozowana u uczniów szkoły podstawowej najwcześniej w klasie IV)

Dysleksja rozwojowa to specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu u dzieci z co najmniej przeciętnym ilorazem inteligencji, u których występują zaburzenia funkcji percepcyjno - motorycznych, zaangażowanych w proces nabywania wyżej uwzględnionych umiejętności. Dysleksja - specyficzne trudności w czytaniu, dysortografia - specyficzne trudności w pisaniu, dysgrafia - zniekształcenia strony graficznej pisma.

Przy rozpoznawaniu dysleksji, dysortografii należy wykluczyć: zaburzenia wzroku, słuchu, niepełnosprawność intelektualną, brak motywacji do nauki szkolnej, a także zaniedbania środowiskowe oraz niewłaściwe metody nauczania.

Przy rozpoznawaniu dysgrafii należy wykluczyć: zaburzenia wzroku, porażenia i niedowłady kończyn górnych, niepełnosprawność intelektualną, brak motywacji do nauki szkolnej a także zaniedbania środowiskowe oraz niewłaściwe metody nauczania.

Zaburzenia funkcji percepcyjno-motorycznych dotyczą:

- analizy i syntezy wzrokowej,
- analizy i syntezy słuchowej,
- funkcji językowych,
- motoryki,
- integracji w/w procesów,
- pamięci wzrokowej, słuchowej, ruchowej,
- lateralizacji,
- orientacji w schemacie ciała, kierunkach i przestrzeni.

Zaburzenia funkcji percepcyjno-motorycznych rzutujące na trudności dydaktyczne w zakresie umiejętności pisania

Błędy symptomatyczne dla zaburzeń percepcji słuchowej – specyficzne trudności w pisaniu zwłaszcza ze słuchu:

- mylenie liter –głosek zbliżonych fonetycznie: p-b, t-d, k-g, s-z, c-dz, s-sz,
- nieprawidłowa realizacja zmiękczeń, dwuznaków, głosek tracących dźwięczność,
- trudności w różnicowaniu i-j,
- trudności w różnicowaniu ą, ę z om, em, on, en,

- łączna i rozdzielna pisownia wyrazów,
- opuszczanie liter,
- opuszczanie końcówek lub części wyrazów,
- dodawanie liter,
- podwajanie liter, przestawianie kolejności liter,
- zniekształcanie pisowni całego wyrazu,
- mylenie wyrazów podobnie brzmiących,
- przestawienie szyku dyktowanych wyrazów

Błędy symptomatyczne dla zaburzeń funkcji wzrokowych:

- mylenie liter o podobnym kształcie a-o, l-l-t, n-r, m-n, u-y, u-w, e-ę, a-ą,
- mylne odtwarzanie położenia liter b-p, b-d, d-g, p-g, m-w, n-u,
- pomijanie drobnych elementów graficznych liter (znaki diakrytyczne "ogonki" w ą, ę),
- błędy typowo ortograficzne u-ó, ż-rz, h-ch,
- różnicowanie liter małych i dużych.

Zaburzenia procesu lateralizacji:

- mylenie liter o podobnych kształtach, a o innym położeniu i kierunku, tzw. statyczne odwracanie liter: b-d, p-b, u-n, w-m,
- dynamiczne odwracanie liter - zmiana kolejności, przestawianie ich, błędne odtwarzanie liter,
- pismo lustrzane,
- trudności związane z techniką pisania - zniekształcenia graficznej strony pisma.

Poziom graficzny pisma

Błędy konstrukcyjne:

- niedopełnianie kształtu liter,
- nieproporcjonalna wielkość elementów litery,
- zniekształcenie linii.

Błędy łączenia liter w wyrazach:

- brak lub niewłaściwe łączenie liter,
- nieprawidłowy kierunek pisania liter.

Błędy proporcjonalności:

- niewłaściwe zagęszczenie liter w wyrazach,
- niewłaściwe zagęszczenie wyrazów w tekście,
- zachwianie proporcji wielkości liter w wyrazach,
- nierównomierne ułożenie liter pod względem wysokości,
- trudności w rozplanowaniu zapisu w obrębie strony,
- trudności z utrzymaniem pisma w liniaturze.

Błędy niejednolitego pochylenia:

- zmiana kierunku pochylenia liter w wyrazie („chwiejące się pismo”),
- zmienny charakter pisma.

Błędy pisowni znaków diakrytycznych:

- błędna pisownia ogonków w literach ą, ę,
- nieprawidłowe umieszczenie kresek (brak lub zbyt wysoko/nisko) w literach t, ł,
- opuszczanie kropek nad i, j, ż oraz znaków zmiękczenia w literach ć, ń, ś, ź,
- zamiana kropek na kreski lub odwrotnie.

Zaburzenia funkcji percepcyjno-motorycznych rzutujące na trudności dydaktyczne w zakresie umiejętności czytania

Zaburzenia symptomatyczne dla zaburzeń percepcji słuchowej:

- trudności w syntezie „przeliterowanych” dźwięków, w scalaniu ich w dźwiękową całość wyrazu,
- zamiany liter,
- opuszczanie liter,
- zmiana brzmienia,
- nieprawidłowe odczytywanie całych wyrazów,

- trudności w zrozumieniu przeczytanej treści wynikające z błędów w czytaniu, jak i niewłaściwego rozumienia określeń słownych, głównie pojęć abstrakcyjnych.

Błędy symptomatyczne dla zaburzeń funkcji wzrokowych:

- mylenie liter i wyrazów o podobieństwie graficznym (poda, pada, bada),
- czytanie napisów po cechach przypadkowych (obrazki, układ strony), częste czytanie na pamięć, zgadywanie,
- przestawianie i opuszczanie liter, a nawet całych sylab, „przekręcanie” końcówek wyrazów,
- wolne tempo czytania,
- rozumienie przeczytanej treści utrudnione ze względu na koncentrowanie się na technicznej stronie czytania.

Zaburzenia procesu lateralizacji:

- przestawianie liter i części wyrazowych,
- zmiana kolejności liter, sylab i wyrazów,
- opuszczanie całego wiersza,
- wolne tempo czytania (szczególnie przy lewooczości - pismo ma kierunek od lewej do prawej, a więc prawe oko powinno „prowadzić”).

Trudności w nauce innych przedmiotów szkolnych

Związane z zaburzeniami percepcji słuchowej:

- trudności w nauce języków obcych,
- w uczeniu się pamięciowym: wiersze, ciągi słowne - dni tygodnia, miesiące, tabliczka mnożenia,
- trudności w przyswajaniu materiału z gramatyki,
- rozumienie dłuższych wypowiedzi słownych i poleceń nauczyciela.

Związane z zaburzeniami funkcji wzrokowych i orientacji przestrzennej:

- trudności w nauce geografii (wzrokowe ujmowanie stosunków przestrzennych na mapie, orientacja w stronach świata itp.), geometrii - kłopoty w różnicowaniu kształtów geometrycznych, zakłócona orientacja i wyobraźnia przestrzenna,
- trudności w rozumieniu pojęć –przyswajanie werbalne,

- trudności w nauce języków obcych, szczególnie jęz. rosyjskiego - nowe znaki pisarskie, mylenie liter o podobnym kształcie i tych, które w j. polskim i j. rosyjskim mają ten sam obraz graficzny, a inne brzmienie (m, y, u, b).

Zaburzenia procesu lateralizacji, objawy podobne jak w zaburzeniach funkcji wzrokowych i orientacji przestrzennej uwidaczniające się na lekcjach geometrii i geografii:

- zmiany kierunku w rysunkach geometrii,
- słaba orientacja w schemacie własnego ciała rzutuje na błędne rozumienie instrukcji ćwiczeń na lekcjach wychowania fizycznego np. zwroty, itp.

Drogi Rodzicu

W związku z tak trudnym dla nas wszystkich stanem epidemii koronawirusa i akcją „Zostań w domu”, poświęcasz swojemu dziecku zdecydowanie więcej czasu. Być może, czytając przedstawiony wyżej materiał informacyjny, zauważysz u niego opisane trudności w nauce. Pomyśl zatem o zgłoszeniu dziecka do poradni w celu przeprowadzenia stosownej diagnozy (w sprzyjającym terminie -po zakończeniu stanu epidemii, czego z całego serca życzę nam wszystkim).

mgr Aneta Sawicka

pedagog poradni